

Biotalouspaneelin strategiatyöpajan tulokset

Työpaja 2

17.2.2021

Sihteerit:

Ryhmä 1 (Elintarviketeollisuus), Sari Tasa, TEM

Ryhmä 2, (Matkailu- ja ravintolapalvelut), Maarit Loiskekoski, YM

Ryhmä 3, (Kaupan ala), Ulla Palander, TEM

Ryhmä 4, (Maatalous), Liisa Saarenmaa, MMM

Käsiteltävät aiheet

Miten biotalouden **jalostusarvoa** voidaan nostaa toimialalla tai sen avulla? Mitä **synergioita** löytyy vähähiilisuuden tavoittelun ja biotalouden jalostusarvon nostosta? Nosto strategisiin päämääriin?

Millä **toimenpiteillä** strategisia päämääriä tulisi edistää? Huomioikaa myös vähähiilisyys.

Ryhmä 1

Elintarviketeollisuus

Miten biotalouden **jalostusarvoa** voidaan nostaa toimialalla tai sen avulla? Mitä **synergioita** löytyy vähähiilisuuden tavoittelun ja biotalouden jalostusarvon nostosta? Nosto strategiaan päämääriin?

- Työllistämisaikutus
- Kotimaisen raaka-aineen turvaaminen, tuottajille ja teollisuudelle tärkeä
- Materiaalitehokkuus, sivuvirtojen hyödyntäminen uusia lisäarvotuotteita, etenkin elintarvikkeita
 - Ituja olemassa, kasvun kannustus
 - Kasviproteiinituotteet
- Materiaali- ja energiatehokkuus tuotannossa
- Uusien arvoketjujen luomisen tuki strategiaan
 - Teknologiaapanostukset uusien tuotteiden skaalaukseen
- Raaka-ainepohjan laajentaminen ja monipuolistaminen
 - Geenipohjamme huolto ja varmistus, hyödynnys
- Toimialojen poikkileikkaavuus ja sivuvirtojen risteämät
 - Kiertotalous
- Yhteistyön vahvistaminen koko arvoketjussa ja yli sektoreiden merkittävä tekijä jalostusarvon nostamiseksi

Millä **toimenpiteillä** strategisia päämääriä tulisi edistää? Huomioikaa myös vähähiilisyys.

1. Biotalous kasvulle luodaan **kilpailukykyinen toimintaympäristö**

- Biomassa kapea-alainen, ajattelun laajentaminen
- Ruoka laajempi, se on myös mielihyvää, kulttuuria, palvelua, huoltovarmuutta, turvallisuutta
- Raaka-ainepohjan tuotannon jatkuva kehittäminen
- Viennin merkitys markkinoiden kasvattamiseksi – tarvitaan viranomaisyhteistyötä ja sen resursoinnin takaaminen
- Verotuksen ja lainsäädännön ennustettavuus
- Tukipolitiikka yhtenevä vähähiilisyystavoitteen kanssa
- Hävikki ja tehokkuus yhteistyönä lisää kilpailukykyä, kehitettävää riittää materiaalitehokkuuden kautta
- Käytettävyys, hyväksyttävyyys uusille tuotteille ja toimintatavoille (myös ruokavalion muutokset)
- Elintarviketeollisuus globaalisti kilpailtua!
- Ympäristö- yms. merkintöjen harmonisointi, LCA ja muut analyysityökalut vertailtaviksi, **auttavat eniten yrityksiä!**

2. Biotalous luodaan **uutta liiketoimintaa** riskirahoituksen, rohkeiden kokeilujen ja toimialarajojen ylittämisen avulla

- Kotimaisuuden vahvistaminen raaka-ainepohjan laajentaminen edelleen
- Tuotteiden vastuullisuus ja kokonaisvaltainen kestävyys, vuoropuhelu kentässä
- Riskirahoitus tärkeää uutuuksien pääsemiseksi markkinoille (aina 3D tulostukseen saakka...)
- Uudenlaiset yhteistyöalustat arvonlisän kehittämiseksi

Millä toimenpiteillä strategisia päämääriä tulisi edistää?

3. Osaamista vahvistetaan koulutusta ja tutkimustoimintaa kehittämällä.

- Jatkuva oppiminen, kiertotalouden integrointi
- Tutkimustoiminta poikkileikkaavana
- Kilpailu osaajista kovaa
- Koulutuksen tarjonnan kiinnostavuus haasteellinen, erityisesti alemmat tasot
- Kestävyys sisällöllisesti ja räätälöinti alan mukaan, laaja-alainen näkemys ketjun läpi vaatii uutta ajattelumallia, jotta nähdään hyödyntämismahdollisuudet
 - Pelloilta haarukkaan ja koko kierto vaikuttavuuksineen
- Uusien teknologioiden ja toimintatapojen mukaan saanti
- Kuluttajien mukaan otto ja yhteiskehittäminen osana osaamisen ja ymmärryksen rakentamista
- Perus- ja kilpailutetun rahoituksen työnjako opetuksessa
 - Perusrahoituksella taattava riittävä ammattikoulutuksen laatu ja opetuksen määrä
- Kuluttajien valistus, viestintä

4. Biomassojen saatavuus, raaka-ainemarkkinoiden toimivuus ja käytön kestävyys turvataan.

- Elintarviketeollisuus edelläkävijä turvallisuuden huomioimisessa. Sivuvirrat uusi haaste. Vesiensuojelu haasteiden edessä.
- Elintarviketurvallisuus lähtötekijä, lainsäädäntö ja kuluttajan turvaaminen
- **Raaka-ainepohjan monipuolistaminen ja arvonnisa** kestäviksi elintarvikkeiksi, laaja-alaisella näkemyksillä myös sivuvirta-näkemyistä hyödyntäen
 - Uudet tuotteet ja raaka-aineet
 - Arvonlisän kasvattaminen koko ketjussa siilojen yli, jakaa myös rahaa tasapuolisemmin
 - Alkutuottajien nosto vahvemmin mukaan kestävyystarkasteluun (taloudellinen, sosiaalinen, ympäristöllinen, toimintaympäristön erilaisuus)
- Raaka-aineen hinta merkittävä globaalien kilpailun tekijä, se mukaan myös kestävyystarkasteluun
 - Mitkä ovat ulkoisvaikutukset niin ruuan kuin muidenkin raaka-aineiden osalta

Ryhmä 2

Matkailu- ja ravintolapalvelut

Miten biotalouden **jalostusarvoa** voidaan nostaa toimialalla tai sen avulla? Mitä **synergioita** löytyy vähähiilisuuden tavoittelun ja biotalouden jalostusarvon nostosta? Nosto strategiaan päämääriin?

- Kuluttaminen; kestävien ratkaisujen edistäminen
- Miten päästään lähiruokaraaka-aineisiin käsiksi; suorat sopimukset
- Lähituotanto ja luksustuotteet; imagon kehittäminen
- Kilpailuttaminen, kilpailuttamisen ehdot
- Hankinnat, valmistus, hävikin ehkäisy
- Monipuolistaminen ruuan valmistuksessa, brändäys, hyvät tarinat
- Oma energiantuotanto

Millä **toimenpiteillä** strategisia päämääriä tulisi edistää? Huomioikaa myös vähähiilisyys.

1. Biotalouskasvulle luodaan **kilpailukykyinen toimintaympäristö**

- Kaupunkien läheisten kylien ja yhteisöjen kokonaisuudet, sopimukset muukin suhteen kuin ruoka, esimerkiksi energia
- Infrastruktuurin rakentaminen alueelliselle yhteistyölle
- Yhteistoiminnan kehittäminen

2. Biotalousalueeseen luodaan **uutta liiketoimintaa** riskirahoituksen, rohkeiden kokeilujen ja toimialarajojen ylittämisen avulla

- Vastuullisen toiminnan tukeminen
- 0-ravintolakokeilut, hävikintorjunta
- Liikuntamahdollisuuksien kehittäminen matkailun tueksi, sesonkien laajentaminen esimerkiksi hiihtokeskusten kesäsesonkina

Millä **toimenpiteillä** strategisia päämääriä tulisi edistää?

3. Osaamista vahvistetaan koulutusta ja tutkimustoimintaa kehittämällä.

- Toimialojen rajapintojen ymmärtäminen; ruuantuotanto, kansainvälisyys, vienti; kannustus pois siiloista
- Tutkimuslaitosten hankkeet, joissa kootaan eri toimialoja yhteen
- Alan vetovoiman lisääminen
- Työperäisen maahanmuuton helpottaminen

4. Biomassojen saatavuus, raaka-ainemarkkinoiden toimivuus ja käytön kestävyys turvataan.

- Kiertoa Suomesta -palvelu; eri jakeiden toimittaminen eteenpäin
- Saatavilla olevat materiaalit (verhot yms.) kotimaista tuotantoa; hyödyntäminen matkailussa
- Vaihtoehtoiset pakkausmateriaalit
- Haja-asutusalueilla mm. sähköautojen latauspisteet; maatiloilla tuotettava energia käyttöön, lisäarvo matkailulle; biomassa hyötykäyttöön

Ryhmä 3

Kauppan ala

Miten biotalouden **jalostusarvoa** voidaan nostaa toimialalla tai sen avulla? Mitä **synergioita** löytyy vähähiilisuuden tavoittelun ja biotalouden jalostusarvon nostosta? Nosto strategiaan päämääriin?

- Sisäänostoissa ja kilpailutuksessa vähähiilisuuden huomioon ottaminen
- Sertifikaattien kehittäminen ja suosiminen
- Jalostusarvon nostamisen huomioiminen tuotannossa
- Toiminnan ohjaaminen siihen, että panostetaan uusiutuvista luonnonvaroista valmistettuihin tuotteisiin
- Tietoisuuden kasvattaminen asiakkaiden keskuudessa, valistajan rooli => mahdollisuus nostaa biotalouden merkitystä, sensitiivisyys
- Miten osataan esitellä vertailevia tuotteita, miten myyjä tuntee tuotteet
- Kuluttaja tekee lopullisen valinnan
- Hintavetoisuus – niin kuluttajakentässä kuin julkisissa hankinnoissa
- Kestävyyssajattelu rekrytoinnissa, ajattelu jalkautuu organisaatiossa ylhäältä alaspäin, isompiin muutoksiin menee aikaa
- Johdon sitouttamisen tärkeys, henkilöstön koulutus, toimintamallit (esim. pystytään vähentämään hävikkiä) tehdään näkyviksi,
- Verotuksellisten jarrujen poistaminen esim. sähkön pientuotannossa => toimialat pystyisivät edistymään vähähiilisydessä

Millä **toimenpiteillä** strategisia päämääriä tulisi edistää? Huomioikaa myös vähähiilisyys.

1. Biotalous kasvulle luodaan **kilpailukykyinen toimintaympäristö**

- Tuotekehitykseen panostaminen
- Uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvien tuotteiden käytön lisääminen
- Tieteellisen tiedon välittäminen koko toimitusketjulle lisääisi kilpailukykyä
- Varmuus tuotteen käytettävyydestä ja kestävydestä ennen kuin sitä aletaan käyttää rakentamisessa
- Kotimaisen kasvisperäisen ruuan uudet tuotteet, hävikkivirtojen hyödyntäminen tehokkaammin
- Kotimaisen lihantuotannon hiilijalanjäljen tuominen esille, lähiruoka

2. Biotalous luodaan **uutta liiketoimintaa** riskirahoituksen, rohkeiden kokeilujen ja toimialarajojen ylittämisen avulla

- Rohkea toimialojen yhteistyö – systematisointi
- Kompensaation kehittäminen osana kotimaista alkutuotantoa
- Yhteistyö startupien kanssa
- Tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiopanostukset, kaupalla tiivis yhteys kuluttajaan – tiedon hakeminen sieltä, tätä voitaisiin jalostaa myös kaupan alan ulkopuolelle

Millä **toimenpiteillä** strategisia päämääriä tulisi edistää?

3. Osaamista vahvistetaan koulutusta ja tutkimustoimintaa kehittämällä.

- Työntekijöiden kouluttamien tuoteosaamisessa ja markkinoinnissa
- Ymmärrys tuotteen koko elinkaaresta
- Digiosaamisen vahvistaminen
- Moniosaajien törmäyttäminen yhteen, kestävän kehityksen ymmärtäminen
- Vuoropuhelu, tapaamiset,
- Johtajien ymmärrys ja osaamisen päivittäminen => saadaan biotalous strategioihin
- Toimialojen ylittäminen, yritykset pieniä, joten kaikilla ei ole osaajia
- EU-tason tieteellisen tiedon datapankki

4. Biomassojen saatavuus, raaka-ainemarkkinoiden toimivuus ja käytön kestävyys turvataan.

- Lauhdelämmön syöttäminen kaukolämpöverkkoon eikä ilmaan – lisää yritysmäistä toimintaa, halutaan hiilineutraalia energiaa, syöttämisen tekeminen kannattavaksi (siirtomaksut, toimintamallin luominen energiayhtiöiden kanssa)
- Biojätteet ja biokaasun tehokas tuottaminen ja käyttäminen, sivuvirtojen hyödyntäminen, uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen kaupan toiminnassa ja logistiikassa
- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen

Millä **toimenpiteillä** strategisia päämääriä tulisi edistää?

5. Uusi päämäärä:

- Vähähiilisyyden saaminen kriteeriksi julkisiin hankintoihin
- Miten linkitetään biotalouteen?
- Korkean jalostusasteen tuotteiden kehittäminen

Ryhmä 4

Maatalous

Miten biotalouden **jalostusarvoa** voidaan nostaa toimialalla tai sen avulla? Mitä **synergioita** löytyy vähähiilisuuden tavoittelun ja biotalouden jalostusarvon nostosta? Nosto strategisiin päämääriin?

- **Markkinoilla pitää olla kysyntää uusille tuotteille**
 - Kosteikkokasveille pitää olla kysyntää
- Peltoviljelyn puolella on hyviä esimerkkejä, kuten kaura, jonka ympärille on syntynyt uutta teollisuutta ”puhdas kaura”
 - Gluteeniton kaura
 - Öljykasvit
 - Hintaa pitää saada lisää
- **Mahdollistaa uusien tuotteiden pääsyn kv-markkinoille**
- **Maaperän puhtaudesta ja tuottavuudesta huolehditaan ravinteiden kierrätyksen edistämässä**
- Ravinteiden kierrätys ja lannanjalostus
- Pitää prosessoida puhtaaksi, jottei maaperä likaannu
- Maito ja naudanliha korkean jalostusarvon tuotteita
 - Pötsi jalostaa nurmen ihmiselle käyttökelpoiseksi
- **Biokaasuekosysteemi mahdollistaa myös CO₂:n talteenoton**
 - Tutkimuksesta tulossa ratkaisuja orgaanisten happojen tuotantoon
- Pienemmän volyymin korkean jalostusarvon tuotteita, kuten lääkkeet; hamppu rakennusaineena
- Datan liittäminen tuotteisiin ja raaka-aineisiin; arvon tuominen todistetun datan avulla
- Agrifood database
- Ekosysteemipalveluiden linkittäminen vähähiilisyystavoitteisiin
- Symbioosit ja ekosysteemit
- Maatalousteknologian kehittäminen myös vientiin
- **Ei jalostusarvon nostoa itseisarvona, vaan katsotaan myös järkevästi taloutta**

Millä **toimenpiteillä** strategisia päämääriä tulisi edistää? Huomioikaa myös vähähiilisyys.

1. Biotalouskasvulle luodaan **kilpailukykyinen toimintaympäristö**

- Biotalouskasvulle **vakaa, ennustettava, kokonaiskestävä, kilpailukykyinen ja ilmapiiriltään kannustava** toimintaympäristö
- Yritysten tehtävä hakea markkinat
 - Julkista rahaa tuotekehitykseen

2. Biotalouskasvulle luodaan **uutta liiketoimintaa** riskirahoituksen, rohkeiden kokeilujen ja toimialarajojen ylittämisen avulla

- **Aiemmin käytössä olleiden rahoitusvälineiden arviointi: mitä on opittu**; sparrausohjelmat yrityksille, kuten Kasvu Open (bio- ja kiertotalouden kasvupolut); neuvontaa tarvitaan
- Mistä saadaan paras vastine rahoitukselle
- Ravinteiden kierrätykseen osoitettujen rahoituksen arviointi olisi tarpeellinen; miten asioita saadaan vietyä eteenpäin
- **Kompensaatiovälineet ekosysteemipalveluille ja hiilimarkkinat**
- **Pilotoinnit pitää tehdä ensin ja sitten vasta lainsäädäntömuutokset**

Millä **toimenpiteillä** strategisia päämääriä tulisi edistää? Huomioikaa myös vähähiilisyys.

3. **Osaamista vahvistetaan** koulutusta ja tutkimustoimintaa kehittämällä.

- **Luonnontieteellinen aineiden kiertojen mittaaminen ja ymmärtäminen tärkeää**
 - Laskennan vastuutahoja tutkimuslaitokset
 - Pitää katsoa oikeasti mitä pelloilla ja metsissä tapahtuu oikeasti vrt. ilmastotiekartat
 - Tarkastelujakson oltava riittävän pitkä, jotta satunnaiset tapahtumat eivät vääristä tuloksia
- Neuvontajärjestelmien vahvistaminen oleellista
- **Kokonaisuusnäkemystä tarvitaan**
- Autetaan viljelijöitä byrokratian kanssa
 - Halua on mutta osaamista tarvitaan lisää, esim. investointisuunnitelma

4. **Biomassojen** saatavuus, raaka-ainemarkkinoiden toimivuus ja käytön kestävyys turvataan.

- Kannattaisiko tarkistaa päämäärän sanajärjestys ja laittaa kestävyys turvataan listalle ensimmäiseksi?
- **Perusinfran pitää olla kunnossa, kuten liikenneverkot**
- **Raaka-ainemarkkinoiden toimivuus turvattava**
 - Toimijoita pitää olla riittävä määrä
 - Hallinnolliset esteet pitää purkaa
 - Alueiden elinvoimaa pitää vahvistaa
- Markkinalähtöisyys painottuu
- Biopolttoaineiden luokittelu: jäte vai raaka-aine; tuplalaskenta; kestävyyskriteerit uusiutuvalle energialle OK ei pidä mennä ronkkimaan!

Millä **toimenpiteillä** strategisia päämääriä tulisi edistää? Huomioikaa myös vähähiilisyys.

5. Uusi päämäärä: Yhteensovitetaan elinkeinojen kanssa luonnonvarojen kestävä käyttö siten, että lainsäädäntö turhaan rajoita

- Lakien selvärajaisuus turvattava ja tulkinnan ennakoitavuus varmistettava
- **Pidetään esillä suomalaisen biotalouden vahvuuksia ja tekemisiä**
 - Myös viestinnälle haaste
- Luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen
 - Keinot tärkeitä

Kiitos!

Työpajat fasilitoi:

TAPIO

Tarja Ollas, Tapio